

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจกิจกรรมและพฤติกรรมของประชาชนที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคไข้เลือดออก ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษาดังกล่าวโดยวิธีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสารและรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคไข้เลือดออก และเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของประชาชนใน 16 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ตัวอย่างซึ่งเป็นครัวเรือนนอกเขตเทศบาลจำนวน 123 ครัวเรือน และครัวเรือนในเขตเทศบาลจำนวน 77 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 200 ครัวเรือน จำนวนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 200 คน การเสนอผลการวิจัยจะประกอบด้วยผลการสำรวจและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะแบ่งการนำเสนอเป็น 4 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ส่วนที่ 3 เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน ส่วนที่ 4 เป็นผลการกำหนดตัวแบบจำแนกพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคไข้เลือดออกและกำหนดตัวแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคไข้เลือดออกกับอัตราการเกิดโรคไข้เลือดออก ผลการศึกษาวิจัยมีรายละเอียดที่จะนำเสนอในรูปแบบบรรยายประกอบตาราง ตัวแบบการจำแนกประเภท ตัวแบบถดถอย และการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

4.1.1 อาชีพหลัก

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ประกอบอาชีพหลัก รับราชการ 19 คน (ร้อยละ 9.5) พนักงานบริษัท 1 คน (ร้อยละ 0.5) เกษตรกร 74 คน (ร้อยละ 37.0) ผู้นำชุมชน 3 คน (ร้อยละ 1.5) ประกอบธุรกิจส่วนตัว 61 คน (ร้อยละ 30.5) เกษียณอายุ 20 คน (ร้อยละ 10.0) ไม่ได้ทำงาน 9 คน (ร้อยละ 4.5) และเป็นนักเรียน/นักศึกษา 13 คน (ร้อยละ 6.5) (ดูตาราง ก-3)

4.1.2 ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ประกอบอาชีพหลักมาแล้วโดยเฉลี่ย 10.8 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.1 ปี

4.1.3 เพศ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นผู้ชาย 59 คน (ร้อยละ 29.5) และผู้หญิง 141 คน (ร้อยละ 70.5) (ดูตาราง ก-4)

4.1.4 อายุ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 22 คน (ร้อยละ 11) อายุระหว่าง 25-34 ปี 22 คน (ร้อยละ 11) อายุระหว่าง 35-44 ปี 48 คน (ร้อยละ 24) และมีอายุมากกว่า 44 ปี 108 คน (ร้อยละ 54) (ดูตาราง ก-5)

4.1.5 ระดับการศึกษา

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จบการศึกษา ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย 131 คน (ร้อยละ 65.5) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 22 คน (ร้อยละ 11.0) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.วช.) 10 คน (ร้อยละ 5.0) อนุปริญญา (ป.วส./ป.วท) 14 คน (ร้อยละ 7.0) และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า 23 คน (ร้อยละ 11.5) (ดูตาราง ก-6)

4.1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท 90 คน (ร้อยละ 45.0) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 3,001 ถึง 5,000 บาท 60 คน (ร้อยละ 30.0) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 ถึง 10,000 บาท 30 คน (ร้อยละ 15.0) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 ถึง 15,000 บาท 11 คน (ร้อยละ 5.5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 ถึง 20,000 บาท 8 คน (ร้อยละ 4.0) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท 1 คน (ร้อยละ 0.5) (ดูตาราง ก-7)

4.1.7 สถานภาพสมรส

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นโสด 36 คน (ร้อยละ 18.0) มีคู่สมรส 150 คน (ร้อยละ 75.0) และเป็นม่าย/แยกกันอยู่ 14 คน (ร้อยละ 7.0) (ดูตาราง ก-8)

4.1.8 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4.5 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกมากที่สุด 12 คน มี 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.5) ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียง 1 คน มี 8 ครัวเรือน (ร้อยละ 4.0) และครัวเรือนที่มีสมาชิก 5 คน มีจำนวนสูงสุดถึง 49 ครัวเรือน (ร้อยละ 24.5) สำหรับในเขตเทศบาลครัวเรือนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4.3 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกมากที่สุด 8 คน มี 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 6.5) ครัวเรือนที่มีสมาชิก 1 คน มีเพียง 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.3) และครัวเรือนที่มีสมาชิก 5 คน มีจำนวนสูงสุดถึง 20 ครัวเรือน (ร้อยละ 26.0) ส่วนนอกเขตเทศบาลมีสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4.6 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกสูงสุดถึง 12 คน จำนวน 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.8) ในขณะที่ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียงคนเดียวมีอยู่ 7 ครัวเรือน (ร้อยละ 5.7) และครัวเรือนที่มีสมาชิก 5 คน มีจำนวนสูงสุดถึง 29 ครัวเรือน (ร้อยละ 23.6) (ดูตาราง ก-9)

4.1.9 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เคยเป็นหรือกำลังเป็นโรคไข้เลือดออก

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีสมาชิกในครัวเรือนที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกของโดยเฉลี่ย 0.3 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกมากที่สุด 2 คน มี 11 ครัวเรือน (ร้อยละ 5.5) ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออก 1 คน มี 34 ครัวเรือน (ร้อยละ 17.0) และครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนไม่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเลยมี 155 ครัวเรือน (ร้อยละ 77.5) สำหรับในเขตเทศบาล มีผู้ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 0.3 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกสูงสุด 2 คน มี 6 ครัวเรือน (ร้อยละ 7.8) ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออก 1 คน มี 12 ครัวเรือน (ร้อยละ 15.6) และครัวเรือนที่สมาชิกไม่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเลยมี 59 ครัวเรือน (ร้อยละ 76.6) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาล มีผู้ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกโดยเฉลี่ย 0.3 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกสูงสุด 2 คน มี 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 4.1) ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออก 1 คน มี 22

ครัวเรือน (ร้อยละ 17.9) ส่วนครัวเรือนที่สมาชิกไม่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเลยมี 96 ครัวเรือน (ร้อยละ 78.0) (ดูตาราง ก-10)

4.1.10 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนใกล้เคียงที่เคยเป็นหรือกำลังเป็นโรคไข้เลือดออก

ครัวเรือนใกล้เคียงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีสมาชิกในครัวเรือนที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเฉลี่ย 0.7 คน ครัวเรือนใกล้เคียงที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกมากที่สุด 8 คน มี 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.5) ครัวเรือนใกล้เคียงที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกอย่างน้อย 1 คน มี 61 ครัวเรือน (ร้อยละ 30.5) และครัวเรือนใกล้เคียงที่สมาชิกในครัวเรือนไม่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเลยมี 139 ครัวเรือน (ร้อยละ 69.5) สำหรับครัวเรือนใกล้เคียงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ที่อยู่ในเขตเทศบาลมีผู้ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออก โดยเฉลี่ย 0.5 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกสูงสุด 6 คน มี 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.3) ครัวเรือนใกล้เคียงที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกอย่างน้อย 1 คน มี 19 ครัวเรือน (ร้อยละ 24.7) และครัวเรือนใกล้เคียงที่สมาชิกไม่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเลยมี 58 ครัวเรือน (ร้อยละ 75.3) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาล มีผู้ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออก โดยเฉลี่ย 0.7 คน ครัวเรือนใกล้เคียงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีผู้ที่เคยเป็นโรคไข้เลือดออกสูงสุดถึง 8 คน จำนวน 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.8) ครัวเรือนใกล้เคียงที่มีสมาชิกเคยเป็นโรคไข้เลือดออกอย่างน้อย 1 คน มี 42 ครัวเรือน (ร้อยละ 34.1) ในขณะที่ครัวเรือนใกล้เคียงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีผู้เคยเป็นโรคไข้เลือดออกเลย จำนวน 81 ครัวเรือน (ร้อยละ 65.9) (ดูตาราง ก-11)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

ผลการสำรวจปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง มีประเด็นที่ทำการศึกษาคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่อยู่อาศัย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาชนะที่มีน้ำขัง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน

4.2.1 ปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่อยู่อาศัย

ปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่อยู่อาศัยที่ทำการศึกษา ได้แก่ รูปแบบบ้าน ขนาดชุมชน วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน ระยะทางจากบ้านถึงหน่วยบริการสาธารณสุข ตลอดจนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ของครัวเรือนนั้น

4.2.1.1 รูปแบบบ้าน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีบ้านอยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว 114 คน (ร้อยละ 57.0) บ้านเดี่ยวสองชั้น 39 คน (ร้อยละ 19.5) บ้านทาวน์เฮาส์ชั้นเดียว 14 คน (ร้อยละ 7.0) บ้านทาวน์เฮาส์สองชั้น 29 คน (ร้อยละ 14.5) และมีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 4 คน (ร้อยละ 2.0) ที่มีบ้านอยู่อาศัยที่ไม่สามารถจัดอยู่ในรูปแบบบ้านทั้ง 4 แบบ

หากพิจารณารูปแบบบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาล พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีบ้านอยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว 57 คน (ร้อยละ 74.0) บ้านเดี่ยวสองชั้น 15 คน (ร้อยละ 19.5) บ้านทาวน์เฮาส์ชั้นเดียว 2 คน (ร้อยละ 2.6) บ้านทาวน์เฮาส์สองชั้น 2 คน (ร้อยละ 2.6) และมีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลเพียง 1 คน (ร้อยละ 3.4) ที่มีบ้านอยู่อาศัยที่ไม่สามารถจัดอยู่ในรูปแบบบ้านทั้ง 4 แบบ ส่วนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีบ้านอยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว 57 คน (ร้อยละ 46.3) บ้านเดี่ยวสองชั้น 24 คน (ร้อยละ 19.5) บ้านทาวน์เฮาส์ชั้นเดียว 12 คน (ร้อยละ 9.8) บ้านทาวน์เฮาส์สองชั้น 27 คน (ร้อยละ 22.0) และมีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นอกเขตเทศบาลถึง 3 คน (ร้อยละ 2.4) ที่มีบ้านอยู่อาศัยที่ไม่สามารถจัดอยู่ในรูปแบบบ้านทั้ง 4 แบบ (ดูตาราง ก-12)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบบ้านของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า รูปแบบบ้านของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,4} = 22.375$, p-value = 0.000) กล่าวได้ว่า รูปแบบบ้านของประชาชนขึ้นอยู่กับพื้นที่ตั้งครัวเรือน นั่นคือ รูปแบบบ้านที่อยู่ออาศัยของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความแตกต่างกัน

4.2.1.2 ขนาดชุมชน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์อยู่ในครัวเรือนที่มีชุมชนรอบบ้าน เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ที่มีประชาชนมากกว่า 100,000 คน 15 ครัวเรือน (ร้อยละ 7.5) อยู่ในชุมชนขนาดเล็กที่มีประชาชนน้อยกว่า 100,000 คน 53 ครัวเรือน (ร้อยละ 26.5) และครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในชนบทซึ่งมีประชาชนอาศัยอยู่ น้อยกว่า 2,000 คน 132 ครัวเรือน (ร้อยละ 66.0) (ดูตาราง ก-13)

4.2.1.3 วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน

วัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 138 คน (ร้อยละ 69.0) เป็นอิฐฉาบด้วยซีเมนต์ รองลงมาใช้ ไม้เป็นวัสดุในการสร้างบ้าน จำนวน 48 คน (ร้อยละ 24.0) และมีเพียง 14 คน (ร้อยละ 7.0) ที่ใช้ใบจาก/หญ้าแฝกและวัสดุอื่น ๆ เป็นวัสดุที่ประกอบกันเป็นบ้าน หากพิจารณาการใช้วัสดุสร้างบ้านของครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ใช้อิฐฉาบด้วยซีเมนต์ในการสร้างบ้าน 47 คน (ร้อยละ 61.0) ใช้ไม้ 22 คน (ร้อยละ 28.6) และใช้ใบจาก/หญ้าแฝกและวัสดุอื่น ๆ เป็นวัสดุที่ประกอบกันเป็นบ้าน 8 คน (ร้อยละ 10.4) ส่วนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีครัวเรือนอยู่นอกเขตเทศบาลใช้อิฐฉาบด้วยซีเมนต์เป็นวัสดุในการสร้างบ้าน 91 คน (ร้อยละ 74.0) ใช้ไม้ 26 คน (ร้อยละ 21.1) และใช้ใบจาก/หญ้าแฝกและวัสดุอื่น ๆ เป็นวัสดุที่ประกอบกันเป็นบ้าน 6 คน (ร้อยละ 4.9) (ดูตาราง ก-14)

เมื่อเปรียบเทียบวัสดุที่ใช้สร้างบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล พบว่า วัสดุที่ใช้สร้างบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,2} = 4.295$, $p\text{-value} = 0.117$) กล่าวได้ว่าวัสดุที่ใช้สร้างบ้านของประชาชนไม่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ตั้งครัวเรือน นั่นคือประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วัสดุในการสร้างบ้านไม่แตกต่างกัน

4.2.1.4 ระยะทางจากบ้านถึงหน่วยบริการสาธารณสุข

ระยะทางจากที่ตั้งครัวเรือนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ถึงหน่วยบริการสาธารณสุข ไม่เกิน 5 กิโลเมตร 187 ครัวเรือน (ร้อยละ 93.5) ระยะทาง 5 ถึง 10 กิโลเมตร 12 ครัวเรือน

(ร้อยละ 6) ระยะทาง 11 ถึง 15 กิโลเมตร 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 0.5) แต่ไม่มีครั้วเรือนของผู้

ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ห่างจากหน่วยบริการสาธารณสุข เกินกว่า 15 กิโลเมตร

หากพิจารณาระยะทางจากบ้านถึงหน่วยบริการสาธารณสุขของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาล พบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตั้งบ้านอยู่ห่างจากหน่วยบริการสาธารณสุข ระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร 69 คน (ร้อยละ 89.6) ระยะทาง 5-10 กิโลเมตร 7 คน (ร้อยละ 9.1) ระยะทาง 11-15 กิโลเมตร 1 คน (ร้อยละ 1.3) และไม่มีบ้านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลที่ตั้งอยู่ห่างจากหน่วยบริการสาธารณสุข เกินกว่า 15 กิโลเมตร ในขณะที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นอกเขตเทศบาลตั้งบ้านอยู่ห่างจากหน่วยบริการสาธารณสุข ระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร 118 คน (ร้อยละ 95.9) ระยะทาง 5-10 กิโลเมตร 5 คน (ร้อยละ 4.1) และไม่มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ตั้งบ้านอยู่ห่างจากหน่วยบริการสาธารณสุข เกินกว่า 11 กิโลเมตร (ดูตาราง ก-15)

เมื่อเปรียบเทียบระยะทางจากบ้านถึงหน่วยบริการสาธารณสุขของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า ระยะทางจากบ้านถึงหน่วยบริการสาธารณสุขของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,2} = 3.794$, p-value = 0.150) กล่าวได้ว่าระยะทางจากบ้านของประชาชนถึงหน่วยบริการสาธารณสุขไม่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ตั้งครั้วเรือน นั่นคือประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างจากหน่วยบริการสาธารณสุขไม่แตกต่างกัน

4.2.1.5 สัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่

ครั้วเรือนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 16 ครั้วเรือน (ร้อยละ 8.0) ไม่มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 184 ครั้วเรือน (ร้อยละ 92.0) โดยมีจำนวนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ สูงสุดถึง 20 ตัว 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 0.5) รองลงมาสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 7 ตัว 2 ครั้วเรือน (ร้อยละ 1.0) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 6 ตัว 1 ครั้วเรือน (ร้อยละ 0.5) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 4 ตัว 2 ครั้วเรือน (ร้อยละ 0.5) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 3 ตัว 4 ครั้วเรือน (ร้อยละ 2.0) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 2 ตัว 3 ครั้วเรือน (ร้อยละ 1.5) และมีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 1 ตัว 3 ครั้วเรือน (ร้อยละ 1.5)

หากพิจารณาจำนวนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ในครัวเรือนของผู้ตอบแบบ

สัมภาษณ์ในเขตเทศบาล พบว่า ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 8 ครัวเรือน (ร้อยละ 10.4) และไม่มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 69 ครัวเรือน (ร้อยละ 89.6) โดยมีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่สูงสุด 6 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.3) รองลงมามีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 4 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.3) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 3 ตัว 3 ครัวเรือน (ร้อยละ 3.9) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 2 ตัว 2 ครัวเรือน (ร้อยละ 2.6) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 1 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.3) ในขณะที่ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นอกเขตเทศบาล มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 8 ครัวเรือน (ร้อยละ 6.5) และไม่มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 115 ครัวเรือน (ร้อยละ 93.5) ครัวเรือนที่มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ สูงสุด 20 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.3) รองลงมามีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 7 ตัว 2 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.6) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 4 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.8) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 3 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.8) มีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 2 ตัว 1 ครัวเรือน (ร้อยละ 0.8) และมีสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ 1 ตัว 2 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.6) (ดูตาราง ก-16)

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ปรากฏว่า จำนวนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ ในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2_{0.05,7} = 6.955$, $p\text{-value} = 0.434$) กล่าวได้ว่าจำนวนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ไม่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ตั้งครัวเรือน นั่นคือประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่อยู่ในครัวเรือนไม่แตกต่างกัน

4.2.2 ปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาวะที่มีน้ำขัง

ภาวะที่มีน้ำขังซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ที่ทำการศึกษาแบ่งเป็นสองประเภท ได้แก่ ภาชนะเก็บกักน้ำภายในบ้าน และแหล่งกักขังน้ำภายนอกบ้านที่ประกอบไปด้วย แหล่งกักขังน้ำตามธรรมชาติ แหล่งกักขังน้ำที่มนุษย์ทำขึ้นและแหล่งกักขังน้ำจากสภาพแวดล้อมนอกบ้าน

4.2.2.1 ภาวะเก็บกักน้ำภายในบ้าน

ครัวเรือนที่ทำการศึกษามีภาวะที่เก็บกักน้ำอยู่ภายในบ้าน ทั้ง 10 ชนิดที่ทำการสำรวจ โดยภาวะที่พบในบ้านล้วนมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของสมาชิกในครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีภาวะเก็บกักน้ำในห้องสุขา 165 ครัวเรือน (ร้อยละ 82.5) รองลงมาได้แก่ บ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำ 161 ครัวเรือน (ร้อยละ 80.5) โถงน้ำดื่ม 143 ครัวเรือน (ร้อยละ 71.5) งานรองขาตู้กับข้าว 73 ครัวเรือน (ร้อยละ 36.5) กล่องใส่น้ำทิ้งหลังตู้เย็น 69 ครัวเรือน (ร้อยละ 34.5) แจกกัน 44 ครัวเรือน (ร้อยละ 22.0) อ่างน้ำทั่วไป 26 ครัวเรือน (ร้อยละ 13.0) ภาวะเสี่ยงตันไม้น้ำ 19 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.5) และคูเลอรร์และกล่องใส่น้ำทิ้งที่ทำน้ำเย็นมีเท่ากัน 15 ครัวเรือน (ร้อยละ 7.5)

เมื่อพิจารณาภาวะเก็บกักน้ำภายในบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาล พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลมีบ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำ 66 ครัวเรือน (ร้อยละ 85) รองลงมาได้แก่ ภาวะเก็บกักน้ำในห้องสุขา 65 ครัวเรือน (ร้อยละ 84.4) โถงน้ำ 56 ครัวเรือน (ร้อยละ 72.7) กล่องใส่น้ำทิ้งหลังตู้เย็น 37 ครัวเรือน (ร้อยละ 48.1) งานรองขาตู้กับข้าว 30 ครัวเรือน (ร้อยละ 39.0) ครัวเรือนมีแจกกันและอ่างน้ำจำนวนเท่ากัน 14 ครัวเรือน (ร้อยละ 18.2) มีภาวะเสี่ยงตันไม้น้ำ 8 ครัวเรือน (ร้อยละ 10.4) และมีคูเลอรร์และกล่องน้ำทิ้งของเครื่องทำความเย็นจำนวนเท่ากัน 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 6.5) (ดูตาราง ก-17)

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ทำความสะอาดภาวะเก็บกักน้ำในห้องสุขามากกว่าภาวะเก็บกักน้ำชนิดอื่น ครัวเรือนในเขตเทศบาลทำความสะอาดเฉลี่ย 2.8 วันต่อสัปดาห์ ครัวเรือนนอกเขตเทศบาลทำความสะอาดเฉลี่ย 2.3 วันต่อสัปดาห์ รองลงมาได้แก่บ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำ และโถงน้ำ โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลทำความสะอาดบ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำเฉลี่ย 2.1 วันต่อสัปดาห์ ทำความสะอาดโถงน้ำเฉลี่ย 1.3 วันต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลทำความสะอาดบ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำเฉลี่ย 1.6 วันต่อสัปดาห์ ทำความสะอาดโถงน้ำเฉลี่ย 1.1 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่กล่องใส่น้ำทิ้งหลังตู้เย็นของครัวเรือนในเขตเทศบาลและคูเลอรร์ของครัวเรือนนอกเขตเทศบาลได้รับการทำความสะอาดน้อยกว่าภาวะอื่น ๆ โดยมีการทำความสะอาดเพียง 0.1 วันต่อสัปดาห์

จำนวนวันโดยเฉลี่ยในการทำความสะอาดจานรองขาตู้กับข้าวและกล่องใส่น้ำ

ทั้งหลังตู้เย็นในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ($t_{198,0.05}=2.409$, $p\text{-value} = 0.017$ และ $t_{198,0.01}=2.657$, $p\text{-value} = 0.009$) กล่าวได้ว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลทำความสะอาดจานรองขาตู้กับข้าวและกล่องใส่น้ำทั้งหลังตู้เย็น แตกต่างกับครัวเรือนนอกเขตเทศบาลโดยครัวเรือนในเขตเทศบาลมีการทำความสะอาดภาชนะทั้งสองชนิดนี้บ่อยครั้งกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล (ดูตาราง ก-18)

4.2.2.2 แหล่งกักขังน้ำภายนอกบ้าน

ครัวเรือนที่ทำการศึกษามีแหล่งกักขังน้ำภายนอกบ้านขณะที่ทำการสำรวจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ แหล่งกักขังน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made container) แหล่งกักขังน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งกักขังน้ำจากสภาพแวดล้อมนอกบ้าน

(1) แหล่งกักขังน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเก็บกักน้ำที่เกิดขึ้นจากการกระทำ หรือการผลิต หรือผลพลอยได้จากการผลิต จากฝีมือของมนุษย์เพื่อเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับชีวิต ในการศึกษาครั้งนี้พบแหล่งเก็บกักน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นภาชนะที่ต้องมีการทำความสะอาดหรือเปลี่ยนน้ำ ได้แก่ จานรองกระถางต้นไม้ ภาชนะใส่น้ำสัตว์เลี้ยง กระถางบัว และภาชนะปลูกต้นไม้ น้ำ โดยสำรวจพบครัวเรือนที่มีภาชนะใส่น้ำสัตว์เลี้ยงสูงสุด 78 ครัวเรือน (ร้อยละ 39.0) รองลงมาพบครัวเรือนมีกระถางบัว 27 ครัวเรือน (ร้อยละ 13.5) ภาชนะปลูกต้นไม้ 23 ครัวเรือน (ร้อยละ 11.5) และจานรองกระถางต้นไม้ 19 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.5) (ดูตาราง ก-19)

ในการทำความสะอาดภาชนะต่าง ๆ นั้น เจ้าของบ้านได้ทำความสะอาดจานรองกระถางต้นไม้โดยเฉลี่ย 0.38 วันต่อสัปดาห์ ภาชนะใส่น้ำให้สัตว์เลี้ยง 1.67 วันต่อสัปดาห์ กระถางบัว 0.06 วันต่อสัปดาห์ และภาชนะปลูกต้นไม้ 0.07 วันต่อสัปดาห์ โดยจำนวนวันทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำสัตว์เลี้ยงเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t_{198,0.05} = 2.354$, $p\text{-value} = 0.019$) (ดูตาราง ก-20)

ส่วนแหล่งกักขังน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นภาชนะที่ไม่มีการทำความสะอาดหรือเปลี่ยนน้ำ ได้แก่ กะลามะพร้าว กระป๋อง กล่องโลหะ/พลาสติก หม้อดิน ถังรองน้ำฝน รางน้ำ

ฝนที่อุดตัน เศษวัสดุที่มีน้ำขัง และยางรถยนต์เก่า ผลจากการสำรวจพบครัวเรือนมี ยางรถยนต์เก่า ถึง 144 ครัวเรือน (ร้อยละ 72.0) รองลงมาพบเศษวัสดุที่มีน้ำขัง 124 ครัวเรือน (ร้อยละ 62.0) กระดาษ 118 ครัวเรือน (ร้อยละ 59.0) ก่ออิฐ/พลาสติก 117 ครัวเรือน (ร้อยละ 58.5) กระจัง 113 ครัวเรือน (ร้อยละ 56.5) ถังรองน้ำฝน 79 ครัวเรือน (ร้อยละ 39.5) หม้อดิน 21 ครัวเรือน (ร้อยละ 10.5) และแหล่งกักขังน้ำที่มนุษย์ทำขึ้นและเป็นภาชนะที่ไม่มีการทำความสะอาดหรือเปลี่ยนน้ำที่พบในครัวเรือนน้อยที่สุด ได้แก่ รังน้ำฝนที่อุดตัน พบเพียง 3 ครัวเรือน (ร้อยละ 1.5) (ดูตาราง ก-21)

(2) แหล่งกักขังน้ำตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และสำรวจพบในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ กาบใบไม้/กาบหมาก ต้นไม้ที่มีน้ำขัง ต้นกล้วย คุน้ำ/หลุมบ่อที่มีน้ำขัง คลอง/หนอง/บึง โดยสำรวจพบครัวเรือนที่มีคุน้ำ/หลุมบ่อที่มีน้ำขังถึง 146 ครัวเรือน (ร้อยละ 73.0) รองลงมาเป็นต้นไม้ที่มีน้ำขัง 129 ครัวเรือน (ร้อยละ 64.5) ต้นกล้วย 124 ครัวเรือน (ร้อยละ 62.0) กาบใบไม้/กาบหมาก 111 ครัวเรือน (ร้อยละ 55.5) และครัวเรือนที่มีหรืออยู่ใกล้ คลอง/หนอง/บึง 94 ครัวเรือน (ร้อยละ 47.0) (ดูตาราง ก-22)

(3) แหล่งกักขังน้ำจากสภาพแวดล้อมนอกบ้าน ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและสำรวจพบ ได้แก่ รานซ่อมยานยนต์ และสุสานที่อยู่ใกล้ครัวเรือน ที่เป็นหน่วยตัวอย่าง โดยสำรวจพบครัวเรือนที่อยู่ใกล้ร้านซ่อมยานยนต์ จำนวน 39 ครัวเรือน (ร้อยละ 19.5) และครัวเรือนอยู่ใกล้สุสาน จำนวน 9 ครัวเรือน (ร้อยละ 4.5) (ดูตาราง ก-23)

4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน

ผลการสำรวจในส่วนนี้จะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม การให้บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของคนในชุมชน ที่ดำเนินการโดยครัวเรือนเอง หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเด็นที่ทำการศึกษาคือ การให้บริการน้ำประปา การให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การใช้สารเคมีกำจัดยุง การใช้ควันไฟจากการเผาขยะใส่ยุง การใช้เครื่องไฟฟ้าตัดยุง การมีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง การกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน การณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชน และการมีอาสาสมัครแนะนำการกำจัดยุง

4.3.1 การได้รับบริการน้ำประปา

ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 126 ครัวเรือน (ร้อยละ 63) ที่ได้รับบริการน้ำประปาจากการประปา โดยได้รับการบริการเฉลี่ย 4.3 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่ไม่ได้รับการบริการน้ำประปา มี 74 ครัวเรือน (ร้อยละ 37) ครัวเรือนเหล่านี้ อาศัยแหล่งน้ำจาก น้ำบ่อ น้ำบาดาลและน้ำฝน หากพิจารณาผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลได้รับการบริการน้ำประปาจากการประปา จำนวน 70 ครัวเรือน (ร้อยละ 90.9) ไม่ได้รับการบริการ 7 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.09) ส่วนนอกเขตเทศบาลได้รับการบริการน้ำประปาจากการประปา 56 ครัวเรือน (ร้อยละ 45.5) ไม่ได้รับการบริการ 67 ครัวเรือน (ร้อยละ 54.5)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการได้รับบริการน้ำประปาของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การได้รับบริการน้ำประปาขึ้นอยู่กับการอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,5} = 47.438$, $p\text{-value} = 0.000$) หรือการตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลจะได้รับการบริการน้ำประปาจากหน่วยงานแตกต่างกัน

4.3.2 การได้รับบริการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้รับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากหน่วยงาน จำนวน 111 ครัวเรือน (ร้อยละ 55.5) โดยได้รับการบริการเฉลี่ย 3.2 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่ไม่ได้รับการบริการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 89 ครัวเรือน (ร้อยละ 44.5) ครัวเรือนเหล่านี้กำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผา และซุดหลุมฝัง หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลได้รับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากหน่วยงาน 65 ครัวเรือน (ร้อยละ 84.4) ไม่ได้รับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากหน่วยงาน 12 ครัวเรือน (ร้อยละ 15.6) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลได้รับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากหน่วยงาน 46 ครัวเรือน (ร้อยละ 37.4) ไม่ได้รับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากหน่วยงาน 77 ครัวเรือน (ร้อยละ 62.6)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการได้รับบริการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การได้รับบริการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขึ้นอยู่กับการอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

($\chi^2_{0.05,5} = 47.437$, $p\text{-value} = 0.000$) นั่นคือ การตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอก

เขตเทศบาลจะได้รับการบริการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลแตกต่างกัน

4.3.3 การใช้สารเคมีกำจัดยุง

ครัวเรือนผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีการใช้สารเคมีกำจัดยุง 87 ครัวเรือน (ร้อยละ 43.5) โดยใช้สารเคมีในการกำจัดยุงเฉลี่ย 0.12 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่ไม่ใช้สารเคมีกำจัดยุง 113 ครัวเรือน (ร้อยละ 56.5) ครัวเรือนเหล่านี้กำจัดยุงโดยการ ใช้พัดลมไลยุง ไม้ตียุง หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาล มีการใช้สารเคมีกำจัดยุง 31 ครัวเรือน (ร้อยละ 40.3) ไม่ใช้สารเคมีกำจัดยุง 46 ครัวเรือน (ร้อยละ 59.7) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีการใช้สารเคมีกำจัดยุง 56 ครัวเรือน (ร้อยละ 45.5) ไม่ใช้สารเคมีกำจัดยุง 67 ครัวเรือน (ร้อยละ 54.5)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้สารเคมีกำจัดยุงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การใช้สารเคมีกำจัดยุง ไม่ขึ้นอยู่กับที่อยู่เขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,5} = 14.075$, $p\text{-value} = 0.520$) หรือการตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลมีการใช้สารเคมีกำจัดยุงไม่แตกต่างกัน

4.3.4 การใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง

ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 120 ครัวเรือน (ร้อยละ 60.0) มีการใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง โดยใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุงเฉลี่ย 0.07 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่ไม่ใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง มีเพียง 80 ครัวเรือน (ร้อยละ 40.0) เท่านั้น ครัวเรือนเหล่านี้กำจัดยุงโดยการเปิดพัดลมไลยุง เลี้ยงปลาหางนกยูง หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลมีการใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง 43 ครัวเรือน (ร้อยละ 55.8) ไม่มีการใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง 34 ครัวเรือน (ร้อยละ 44.2) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีการใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง 77 ครัวเรือน (ร้อยละ 62.6) ไม่มีการใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง 46 ครัวเรือน (ร้อยละ 37.4)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การใช้ควันไฟจากการเผาขยะไต้ยุง ไม่

ขึ้นอยู่กับการอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

($\chi^2_{0.05,5} = 20.693$, $p\text{-value} = 0.079$) หรือการตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาล จะมีการใช้ควันทนไฟจากการเผาขยะโล่งไม่แตกต่างกัน

4.3.5 การใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุง

ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 19 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.5) มีการใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุง โดยใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุงเฉลี่ย 0.20 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่ไม่ใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุง มีสูงถึง 181 ครัวเรือน (ร้อยละ 90.5) หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลมีการใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุง 14 ครัวเรือน (ร้อยละ 18.2) ไม่มีการใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุง 63 ครัวเรือน (ร้อยละ 81.8) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีการใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุง 5 ครัวเรือน (ร้อยละ 4.1) ไม่มีการใช้ควันทนไฟจากการเผาขยะโล่ง 118 ครัวเรือน (ร้อยละ 95.9)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุงขึ้นอยู่กับการอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,8} = 23.721$, $p\text{-value} = 0.003$) นั่นคือการตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลมีการใช้เครื่องไฟฟ้าตักยุงแตกต่างกัน

4.3.6 การมีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง

ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 164 ครัวเรือน (ร้อยละ 82.0) มีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง มีเพียง 36 ครัวเรือน (ร้อยละ 18.0) เท่านั้น ครัวเรือนเหล่านี้ใช้ยากันยุง สเปรย์กำจัดยุง พัดลมไล่ยุง ติดเครื่องปรับอากาศ

หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลมีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง 63 ครัวเรือน (ร้อยละ 81.8) ไม่มีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง 14 ครัวเรือน (ร้อยละ 18.2) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง 101 ครัวเรือน (ร้อยละ 82.1) ไม่มีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง 22 ครัวเรือน (ร้อยละ 17.9)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การมีมุ้งลวดหรือมุ้งกันยุง ไม่ขึ้นอยู่กับการอยู่ในเขต

เทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,1} = 0.003$, p-value = 0.958)

นั่นคือ การตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลมีการใช้มุ้งลวดหรือมุ้งกันยุงไม่แตกต่างกัน

4.3.7 การกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน

ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 182 ครัวเรือน (ร้อยละ 91.0) มีการกำหนดเวลาในการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน มีเพียง 18 ครัวเรือน (ร้อยละ 9.0) เท่านั้น ครัวเรือนเหล่านี้ป้องกันยุงโดยการ ใช้ยากันยุง น้ำมันก๊าดฉีด กางมุ้ง พัดลมไล่ยุง และพยายามทิ้งภาชนะต่าง ๆ ที่มีน้ำขัง

หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน 69 ครัวเรือน (ร้อยละ 89.6) ไม่มีการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน 8 ครัวเรือน (ร้อยละ 10.4) ส่วนครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน 113 ครัวเรือน (ร้อยละ 91.9) ไม่มีการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้าน 10 ครัวเรือน (ร้อยละ 8.1)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้านของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้านไม่ขึ้นอยู่กับการอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,1} = 0.003$, p-value = 0.587) หรือการตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลมีการกำหนดการปิดประตูและหน้าต่างบ้านไม่แตกต่างกัน

4.3.8 การรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชน

ในชุมชนที่ครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตั้งอยู่มีครัวเรือนจำนวน 134 (ร้อยละ 67.0) มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ และอาสาสมัครมารณรงค์ขอความร่วมมือประชาชนในชุมชนให้มีการกำจัดลูกน้ำยุงลาย โดยเฉลี่ย 0.13 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนที่ไม่เคยมีการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายเลย 66 ครัวเรือน (ร้อยละ 33.0)

หากพิจารณาครัวเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลมีการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชน 43 ครัวเรือน (ร้อยละ 55.8) ไม่มีการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลาย

ภายในชุมชน 34 ครั้วเรือน (ร้อยละ 44.2) ส่วนครั้วเรือนนอกเขตเทศบาล มีการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชน 91 ครั้วเรือน (ร้อยละ 74.0) ไม่มีการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชน 32 ครั้วเรือน (ร้อยละ 26.0)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชนขึ้นอยู่กับที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,13} = 25.570$, $p\text{-value} = 0.019$) นั่นคือ การตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลมีการรณรงค์การกำจัดลูกน้ำยุงลายภายในชุมชนแตกต่างกัน

4.3.9 การมีอาสาสมัครแนะนำการกำจัดยุง

ในชุมชนที่ครั้วเรือนตัวอย่างตั้งอยู่มีครั้วเรือนจำนวน 131 (ร้อยละ 65.5) มีอาสาสมัครแนะนำการกำจัดยุงในชุมชน โดยเข้ามาให้คำแนะนำเฉลี่ย 0.10 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนครั้วเรือนที่อยู่ในชุมชนที่ไม่เคยมีอาสาสมัครแนะนำการกำจัดยุงเลย 69 ครั้วเรือน (ร้อยละ 34.5)

หากพิจารณาครั้วเรือนของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตเทศบาลมีอาสาสมัครเข้ามาแนะนำการกำจัดยุง 41 ครั้วเรือน (ร้อยละ 53.2) ไม่มีอาสาสมัครเข้ามาแนะนำการกำจัดยุง 36 ครั้วเรือน (ร้อยละ 46.8) ส่วนครั้วเรือนนอกเขตเทศบาลมีอาสาสมัครเข้ามาแนะนำการกำจัดยุง 90 ครั้วเรือน (ร้อยละ 73.2) ไม่มีอาสาสมัครเข้ามาแนะนำการกำจัดยุง 33 ครั้วเรือน (ร้อยละ 26.8) (ดูตาราง ก-24)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีอาสาสมัครเข้ามาแนะนำการกำจัดยุงของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า การมีอาสาสมัครแนะนำการกำจัดยุงขึ้นอยู่กับที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($\chi^2_{0.05,10} = 20.709$, $p\text{-value} = 0.023$) นั่นคือ การตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลมีความถี่ของการมีอาสาสมัครแนะนำการกำจัดยุงแตกต่างกัน

ความแตกต่างของปัจจัยเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของครั้วเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลนั้นชี้ให้เห็นถึง กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของคนในสองชุมชนนี้ ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง อันอาจมีผลเกี่ยวเนื่องกับการแพร่กระจายของโรคไข้เลือดออก ซึ่งมียุงลายเป็นพาหะนำโรคที่สำคัญ

จากกิจกรรมโดยรวมเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความรู้ความ

เข้าใจและใส่ใจในการป้องกันตัวเองจากการกัดของยุง พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมโดยรวมของคนในครัวเรือนและชุมชนและแรงสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับการศึกษาของธีระศักดิ์ มักคูนและคณะ (Mukkun et al., 2001) ที่ค้นพบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมจากครูอนามัยมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออกของนักเรียน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างสม่ำเสมอ จึงน่าจะเป็นนิมิตหมายอันดี ในการลดการเกิดและการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่นี้

4.4 การวิเคราะห์จำแนกประเภทและการวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ จะนำเสนอในรูปแบบของตัวแบบ 2 รูปแบบ ได้แก่รูปแบบที่ 1 ตัวแบบจากการวิเคราะห์จำแนกประเภท เพื่อระบุหรือพยากรณ์พื้นที่ว่าเป็นในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลเมื่อทราบปัจจัยเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และรูปแบบที่ 2 ตัวแบบจากการวิเคราะห์การถดถอย เพื่อแสดงปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคไข้เลือดออก ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม

4.4.1 การวิเคราะห์จำแนกประเภท

จากการวิเคราะห์เพื่อจำแนกกลุ่มพื้นที่ที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลโดยมีการระบุพื้นที่ไว้ก่อนการทำการวิเคราะห์ ผลปรากฏว่าตัวแปรที่สามารถใช้จำแนกกลุ่ม 2 กลุ่มนี้มีเพียง 7 ตัวแปร ซึ่งได้แก่ รูปแบบบ้าน (v_{21}) ขนาดชุมชน (v_{22}) วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน (v_{23}) จำนวนวันทำความสะอาดกล่องใส่น้ำทิ้งหลังตู้เย็น (v_{259}) จำนวนวันเปลี่ยนน้ำภาชนะใส่น้ำให้สัตว์เลี้ยง (v_{272}) การมีกล่องโลหะหรือกล่องพลาสติกครอบบ้าน (v_{2710}) การมีถังรองรับน้ำฝน (v_{2712}) โดยมีค่าประมาณของฟังก์ชันการจำแนกสำหรับในเขตเทศบาลและค่าประมาณของฟังก์ชันการจำแนกสำหรับนอกเขตเทศบาล (ดูตาราง ก-25) ดังต่อไปนี้

$$\hat{D}_1 = -15.618 + 2.653v_{21} + 9.088v_{22} + 2.880v_{23} + 0.408v_{259} \\ + 0.518v_{272} - 0.634v_{2710} + 0.762v_{2712}$$

$$\hat{D}_2 = -24.690 + 2.130v_{21} + 11.735v_{22} + 3.459v_{23} + 1.053v_{259} \\ + 0.783v_{272} + 1.537v_{2710} + 3.410v_{2712}$$

เมื่อ	\hat{D}_1	แทนค่าประมาณของฟังก์ชันการจำแนกสำหรับในเขตเทศบาล
	\hat{D}_2	แทนค่าประมาณของฟังก์ชันการจำแนกสำหรับนอกเขตเทศบาล
	v_{21}	แทนรูปแบบบ้าน
	v_{22}	แทนขนาดชุมชน
	v_{23}	แทนวัสดุที่ใช้สร้างบ้าน
	v_{259}	แทนจำนวนวันทำความสะอาดกล่องใส่น้ำทิ้งหลังตู้เย็น
	v_{272}	แทนจำนวนวันเปลี่ยนน้ำภาชนะใส่น้ำให้สัตว์เลี้ยง
	v_{2710}	แทนการมีกล่องโลหะหรือกล่องพลาสติกครอบบ้าน
	v_{2712}	แทนการมีถังรองรับน้ำฝน

การจำแนกกลุ่มโดยใช้เทคนิคการจำแนก 2 แบบ แบบแรกเป็นแบบออริจินอล (original) การจำแนกใช้ข้อมูลทั้งหมด 200 ครั้วเรือนในการจำแนกกลุ่ม โดยมีจำนวนครั้วเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล 77 ครั้วเรือน พยากรณ์โดยใช้ตัวแปรทั้ง 7 ตัว โดยพยากรณ์ว่าอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 67 ครั้วเรือน หรือคิดเป็นพยากรณ์ถูกร้อยละ 87.5 พยากรณ์ผิดไปร้อยละ 12.5 ส่วนจำนวนครั้วเรือนอยู่นอกเขตเทศบาลจำนวน 123 ครั้วเรือน พยากรณ์ว่าอยู่นอกเขตเทศบาลจำนวน 110 ครั้วเรือนหรือคิดเป็นพยากรณ์ถูกต้องร้อยละ 89.5 พยากรณ์ผิดไปร้อยละ 10.5 ส่วนเทคนิคการจำแนกแบบที่ 2 คือ แบบครอส-วาเลดิเทท (cross-validated) ในการจำแนกจะใช้ข้อมูลทั้ง 199 ครั้วเรือน ในการสร้างสมการจำแนกกลุ่ม เพื่อพยากรณ์ครั้วเรือนที่เหลือโดยใช้ตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปรนี้ จำนวนครั้วเรือนในเขตเทศบาล จำนวน 77 ครั้วเรือนนี้ ถูกพยากรณ์ว่าอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 70 ครั้วเรือน หรือคิดเป็นพยากรณ์ด้วยเทคนิคนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 87.5 พยากรณ์ผิดไปร้อยละ 12.5 ส่วนครั้วเรือนนอกเขตเทศบาลจำนวน 123 ครั้วเรือน พยากรณ์ว่าอยู่นอกเขตเทศบาล 109 ครั้วเรือนหรือพยากรณ์ด้วยเทคนิคแบบที่สองนี้ได้ถูกต้อง

ร้อยละ 88.7 และพยากรณ์ผิดไปร้อยละ 11.3 กล่าวโดยสรุปได้ว่า ถ้าใช้วิธีออร์จินอล จะพยากรณ์ถูกต้องเฉลี่ยประมาณร้อยละ 88.7 และเมื่อใช้การพยากรณ์แบบครอส-วาเลดเทท จะพยากรณ์ได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 88.2 ดังนั้นเชื่อมั่นได้ถึงประมาณ 88 % ว่าหากทราบค่าของตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงทั้ง 7 ตัวที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มก็จะสามารถระบุได้ว่าครัวเรือนนั้นอยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาล (ดูตาราง ก-26) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลสามารถหาแนวทางในการลดปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือนอกเขตเทศบาลได้อันจะนำไปสู่การลดลงของการเกิดโรคไข้เลือดออก

4.4.2 การวิเคราะห์การถดถอย

ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคไข้เลือดออก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($F_{3,25}=9.344$, $R^2=0.529$) ได้แก่ ตัวแปรกาบใบไม้/กาบหมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดโรคไข้เลือดออก ($t_{0.05,199} = 5.120$) ในขณะที่ตัวแปรสุสานที่อยู่ใกล้ครัวเรือน และจานรองขาตู้กับข้าวมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม ($t_{0.05,199} = -3.388$, $t_{0.05,199} = -2.873$) กับการเกิดโรคไข้เลือดออกในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้น ตัวแบบถดถอยเชิงพหุที่เหมาะสมในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคไข้เลือดออกกับอัตราการเกิดโรคไข้เลือดออก ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็น

$$y = 68.763 + 0.838x_1 - 0.535x_2 - 0.432x_3$$

กล่าวได้ว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวคือกาบใบไม้/กาบหมาก ครัวเรือนที่อยู่ใกล้สุสาน และจานรองขาตู้กับข้าว สามารถอธิบายความผันแปรของการเกิดโรคไข้เลือดออกได้ถึง 52.9 % (ดูตาราง ก-27 และตาราง ก-28)

จำนวนกาบใบไม้หรือกาบหมากที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดโรคไข้เลือดออกในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงให้เห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วเมื่อจำนวนกาบใบไม้/กาบหมากเพิ่มขึ้น อัตราการเกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่นี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะเดียวกันถ้าจำนวนกาบใบไม้/กาบหมากในพื้นที่นี้ลดลง จะทำให้อัตราการเกิดโรคลดลงได้ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่ากาบใบไม้/กาบหมากก็เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตราการเกิดโรคไข้

เลือดออกในพื้นที่นี้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่าประชาชนในอำเภอนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครัวเรือนที่อยู่

นอกเขตเทศบาล มักจะมีสภาพแวดล้อมรอบบ้านที่เป็นธรรมชาติมีต้นไม้ ต้นหมาก อยู่เป็นจำนวนมาก และเนื่องจากหมากยังคงเป็นที่นิยมรับประทานในครัวเรือนที่มีผู้สูงวัย จึงทำให้สำรวจพบจำนวนของกาบใบไม้/กาบหมากที่มีน้ำขังอยู่ในบริเวณรอบบ้าน ผลการวิจัยใกล้เคียงกับงานของ เอล พี ลูนิบอส (L.P. Lounibos, 1979) ที่ทำการศึกษาพบลูกน้ำยุงลายอยู่ตรงมุมระหว่างใบกับกิ่งของต้นไม้ และจากการศึกษาของพินาและคณะ พบว่าแหล่งน้ำขังที่อยู่นอกบ้านและถูกระบุว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาชนะบรรจุอาหารที่ทำจากโฟม แก้วน้ำดื่มพลาสติก ถังน้ำพลาสติก และ แอ่งหิน และ ต้นไม้ที่มีน้ำขังได้ (Pena et al., 2003)

จำนวนสถานที่อยู่ใกล้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการเกิดโรคไข้เลือดออกในอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อาจเป็นไปได้ว่าภาชนะที่ใส่น้ำในสถานที่เหล่านี้ เช่น แจกันดอกไม้ กระจ่าง หรือเศษวัสดุอื่น ๆ อาจไม่มีน้ำขังหรือไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง หรือภาชนะที่มีน้ำขังนั้นอาจไม่มีการปกคลุมของพืชปกคลุมที่อาจมีอยู่ในสถานที่เหล่านี้ จึงทำให้มีการระเหยของน้ำในภาชนะเหล่านั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่สอดคล้องกับวงจรการกำเนิดยุง แม้ว่ายุงลายชนิดนี้จะเพาะพันธุ์ได้ในภาชนะทุกชนิดที่มีน้ำขังโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาชนะที่มนุษย์สร้างขึ้น (man made containers) (Vezzani et al., 2004) สถานที่โดยทั่วไปจะมีภาชนะที่มีน้ำขังมากมาย มีดอกไม้ มีอาคารที่ล้อมรอบหรือปกคลุมด้วยต้นไม้อยู่บ้างที่เป็นที่พอใจของยุงลาย (Vezzani et al., 2001) นอกจากนี้มีการศึกษาภาชนะที่ใช้เป็นที่วางดอกไม้ (flower-vases) ในสถานที่เหล่านี้ พบว่าเป็นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับการมีชีวิตที่ยืนยาวของยุงลายสายพันธุ์นี้ในพื้นที่ที่แตกต่างกันของโลก (Barrera et al., 1980; Schultz, 1989; O'Meare et al., 1992; Almiron and Luduena, 1998). แต่ในการศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถสรุปถึงความสัมพันธ์ของภาชนะชนิดนี้กับการเกิดโรคไข้เลือดออกในอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากไม่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาชนะในสถานที่เหล่านี้แล้ววัสดุที่ใช้ทำภาชนะ (O'Meare et al., 1992; Walker et al., 1996) และความจุของภาชนะ (Tinker, 1964; Focks et al., 1981; Focks and Chadee, 1997) ที่มีอยู่ในสถานที่เหล่านี้ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ยุงลายสายพันธุ์นี้ พิจารณาในการเลือกเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อันเป็นพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกับมนุษย์ในการพิจารณาที่อยู่อาศัยด้วยเช่นกัน

งานรองชาติคู่กับข้าวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการเกิดโรคไข้เลือดออก ในอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในขณะที่โถงน้ำดื่มที่ใช้ซึ่งมีอยู่ร้อยละ

71.5 ของคร้วเรือนทั้งหมด(จำนวนคร้วเรือนที่มีโอ่งมีมากเป็นอันดับที่ 3 รองจาก ภาชนะเก็บน้ำ

ในห้องสุขาและบ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำ) เป็นปัจจัยที่ไม่แสดงนัยสำคัญในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษานี้ ใกล้เคียงกับการศึกษาของ ประคอง พันธุ์โรและคณะ(Phan-Urai et al., 1995) ที่ทำการศึกษาลูกน้ำยุงลาย ในอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เขาพบว่าโอ่งในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีจำนวนมากกว่าภาชนะชนิดอื่น แต่ปรากฏว่าจานรองขาตุ๊กกับข้าวมีลูกน้ำยุงลายอยู่มากที่สุด ส่วนความหนาแน่นของลูกน้ำพบมากที่สุดในบ่อซีเมนต์เก็บน้ำในห้องน้ำ การที่จานรองขาตุ๊กกับข้าว มีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับการเกิดโรคไข้เลือดออก อาจเป็นไปได้ว่าเจ้าของบ้านได้ทำความสะอาดจานรองขาตุ๊กกับข้าวอย่างสม่ำเสมอจนไม่อาจก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง เมื่อพิจารณาจากการทำความสะอาดจานรองขาตุ๊กกับข้าวโดยเฉลี่ยเป็น 1 วันต่อสัปดาห์ จะเห็นได้ว่าช่วงเวลาที่มียุงชั่งอยู่ในจานรองขาตุ๊กกับข้าว นั้นสั้นกว่าวงจรชีวิตของยุงซึ่งใช้เวลา 9-14 วัน (อุษาวดี ธาระ, 2533)